

KOLONIAAL OUD-OOST

CAMPER STRAAT

ZWARTHEID
ONDER
OGEN
KOMEN

OOST
CAST

©2022 BUROBRAAK

OOSTCAST.NL

× Gemeente
× Amsterdam

BUROBRAAK

BEYOND
WALLS

VAN GISTEREN

THE
BLACK
ARCHIVES

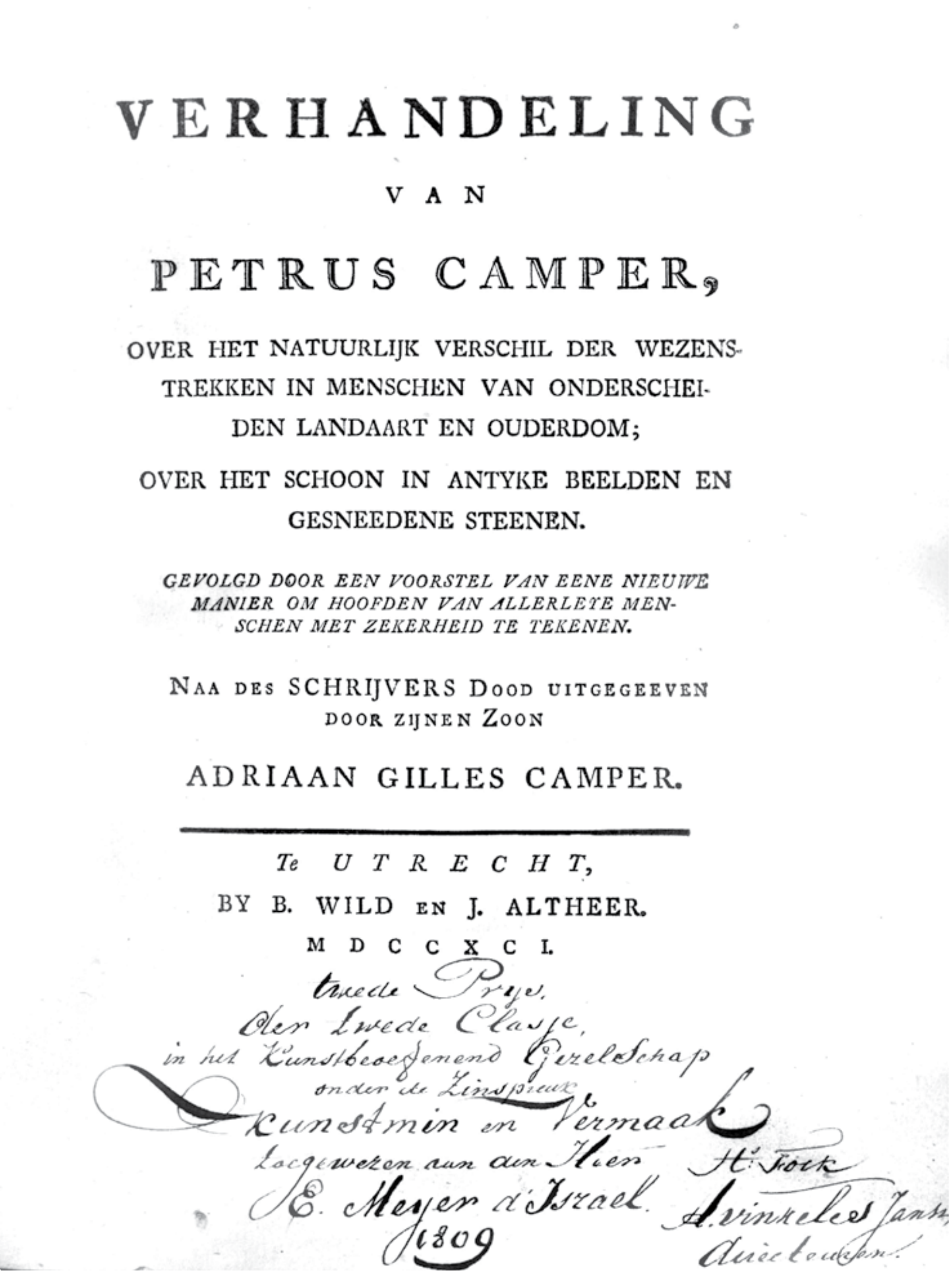

KOLONIAAL OUD-OOST

CAMPER

STRAAT

DE VERLICHTING WAS EEN ACHTTIENDE-EEUWSE INTELLECTUELE BEWEGING IN EUROPA WAARIN ‘WETENSCHAPPERS’ AAN DE HAND VAN ‘REDE’ EN FILOSOFIE DE WERELD OM ZICH HEEN VERKLAARDEN. DE IDEALEN VRIJHEID, GELIJKHEID EN VOORUITGANG STONDEN CENTRAAL IN DEZE BEWEGING. MINDER BEKEND IS DAT DE VERLICHTING DIEP VERWEVEN IS MET HET KOLONIALE VERLEDEN. DE IDEALEN VAN DE VERLICHTING GINGEN HAND IN HAND MET DE ONVRIJHEID, ONDERDRUKING EN UITBUITING VAN MENSEN IN DE KOLONIËN.

Verhandeling van Petrus Camper. Over Het Natuurlijk Verschil Der Wezenstrekken in Menschen van Onderscheiden Landaart en Ouderdom, A.G. Camper, 1792. Bron: The Black Archives, Amsterdam

SCHEDELVORM EN GEZICHTSHOEK

Hij had zijn praktijk op de Nieuwmarkt en ontleedde er onder meer de lichamen van vijf Afrikaanse mensen. Eén daarvan was dat van een elfjarig Angolees jongetje dat model stond voor een van zijn bekendste tekeningen over de vergelijkingen tussen mensen. Camper tekende schedels na en zette ze in een rangorde, op basis van de gezichtshoek. Camper plaatste de Afrikaan tussen de orang-oetan en de Europeaan. Hij geloofde zelf echter wel dat alle mensen in essentie gelijk zijn.

Zijn onbewezen schedeltheorie werd echter door andere onderzoekers gebruikt als bewijs dat Afrikanen de ontbrekende schakel waren tussen de mens en apen. Camper verzette zich tegen het idee dat er een rangorde is tussen mensen van verschillende ‘rassen’ en sprak zich hierover uit.

Antropologen – onderzoekers van menselijke culturen – deden vaak onderzoek in de koloniën of bezochten tentoonstellingen om mensen uit de koloniën te bestuderen. Deze mensen werden op basis van schedelmetingen onderzocht en gecategoriseerd in ‘rassen’. De ontwikkeling van rassentheorieën was daar een belangrijk gevolg van.

Zo droeg het werk van Camper indirect bij aan het rassendenken dat tot op de dag van vandaag bestaat. Zijn tekeningen werden uiteindelijk lange tijd gebruikt om slavernij en racisme te rechtvaardigen.

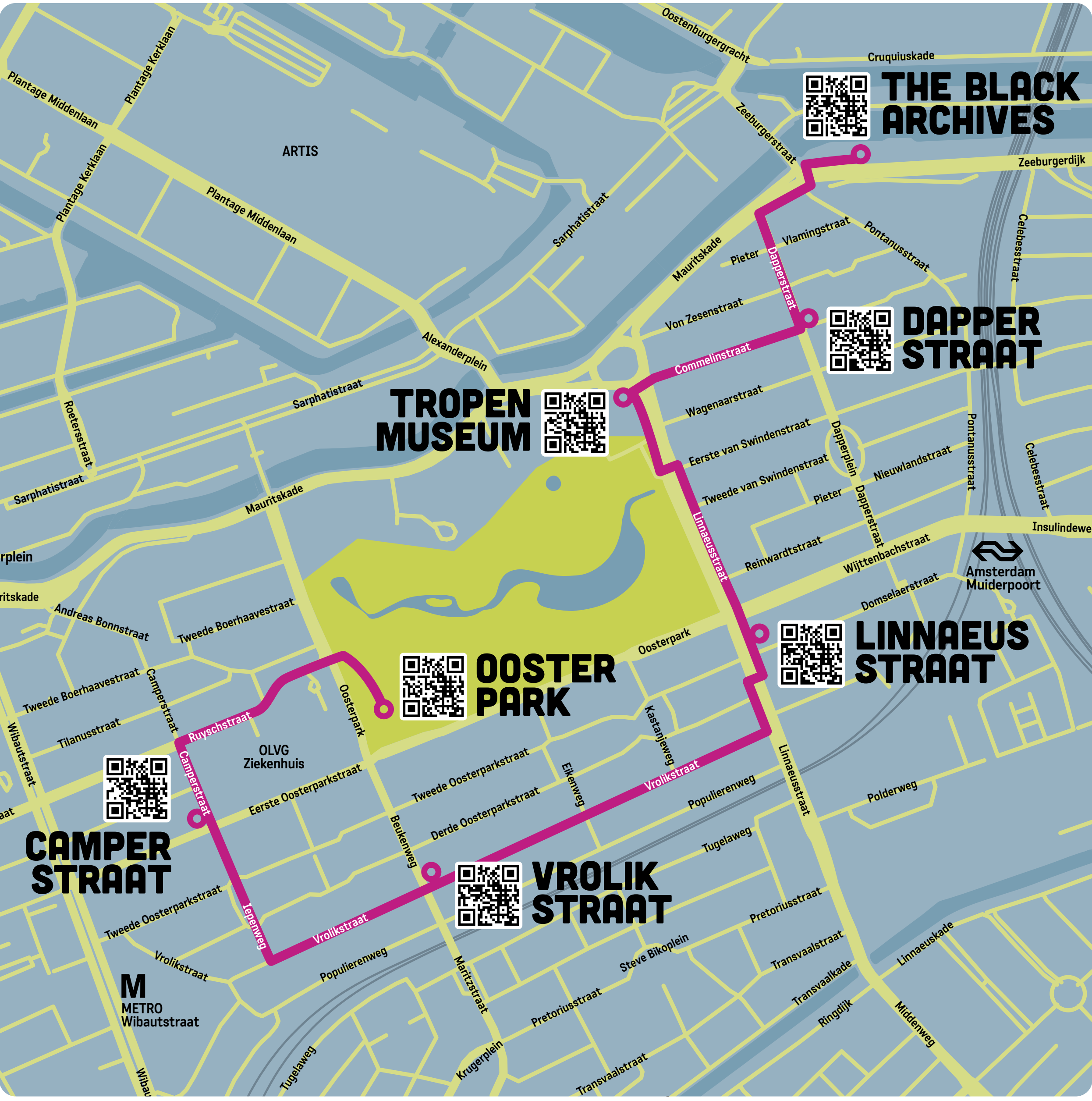
14/10/2022 T/M 12/01/2023

OOST
CAST

©2022 BUROBRAAK

Een ‘wetenschapper’ uit deze tijd was de anatoom en zoöloog Petrus Camper (1722-1789). Deze Nederlandse anatoom wordt beschouwd als de bedenker van de craniometrie: het meten van schedels. Hij deed als een van de eersten onderzoek naar de overeenkomsten in skeletten van gewervelden, zowel mens als dier. Dat deed hij door kadavers en lijken te bestuderen en schedels te meten. Hij werd met name bekend door ‘Campers gelaatshoek’.

Camper had een theorie dat je aan iemands schedelvorm kon zien wat het karakter en de intelligentie van die persoon was.

Straatnamen zijn door hun alledaagsheid belangrijk. Ze kunnen je aan gelukkige of ongelukkige tijden doen terugdenken. Sinds ik in Nederland woon, hebben straatnamen een andere betekenis gekregen voor mij. Deze zijn genoemd naar mannen die een slecht beeld van mijn Afrikaanse voorouders hadden. In deze tentoonstelling wil ik laten zien hoe ik nu naar deze straten en gebouwen kijk.

Fré Calmes (hen/hun) is geboren in Port-au-Prince (Haïti), opgegroeid op Curaçao en woont sinds 2013 in Amsterdam Oost. Hier is Fré werkzaam als kunstenaar en designer. Fré is opgegroeid met het katholieke geloof en de voodoo religie. Op zestienjarige leeftijd heeft hen voodoo gekozen als enige geloof. Door voodoo kan Fré in contact komen met hun voorouders en spirituele gidsen zoals Hiro Kami, Darcko

Koi, Jack Noir en Freda Alexandra. Fré beoefent een eigen versie van voodoo of zoals hen het noemt ‘Neo voodooïsm’: het uitvoeren van traditionele voodoo rituelen in een kunstzinnige vorm. Voor deze tentoonstelling heeft Fré gewerkt als Darcko Koi.

Beluister hier het verhaal van Fré achter het werk (z.o.z.) ‘Mijn spookstraat’.

OOSTCAST Koloniaal Oud-Oost is een samenwerking tussen de gemeente Amsterdam, BUROBRAAK (concept, design, pm), Beyond Walls (redactie en podcast), Van Gisteren (eindredactie) en The Black Archives (content).

Gemeente
Amsterdam

BUROBRAAK

BEYOND
WALLS

VAN GISTEREN

THE
BLACK
ARCHIVES

ZWARTHEID ONDER OGEN KOMEN

The Black Archives is een historisch archief en cultureel centrum. Mensen kunnen hier terecht voor historische bronnen vanuit Zwarte en andere onderbelichte perspectieven. The Black Archives organiseert ook activiteiten rond thema’s uit de archieven.

‘Zwartheid Onder Ogen Komen’ (Facing Blackness) is een tentoonstelling in The Black Archives over de Nederlandse beeldvorming over Zwarte mensen. In beeld, tekst en geluid wordt het publiek meegenomen in deze onderbelichte geschiedenis, vanaf de koloniale tijd tot nu. Het toont hoe koloniale beelden en ideeën over Zwarte mensen deel werd van Nederlandse denkbeelden en tradities. Ook komen historische personen aan bod die in Oud-Oost een straatnaam kregen en bijdroegen aan het rassendenken. Zoals Gerardus Vrolik: deze hoogleraar in de anatomie was ervan overtuigd dat de bekken van mensen verschillen in ‘ras’ aantoonde. Daarnaast toont de tentoonstelling hoe er altijd verzet is geweest tegen racisme en hoe Zwarte mensen zelf betekenis gaven en geven aan hun cultuur en identiteit.

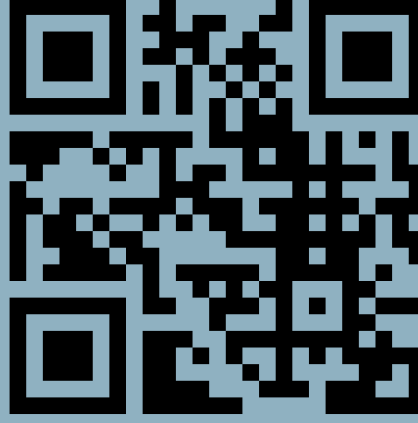
WANDELROUTE EN PODCAST

De Linnaeusstraat, Vrolikstraat en Camperstraat. Een greep uit namen van straten in Amsterdam Oud-Oost. Wat weet u over deze straatnamen, waarin u zich dagelijks beweegt of waar u misschien wel woont?

OOSTCAST nodigt u uit om meer te leren over de geschiedenis achter deze straatnamen en andere plekken, en de onderbelichte verhalen die hieraan verbonden zijn.

OOSTCAST bestaat uit een wandelroute en een podcast over straatnamen en plekken in Amsterdam Oud-Oost. Centraal staan de koloniale geschiedenis en de beeldvorming over Zwarte mensen. De ‘wetenschappers’ die genoemd staan op de straatnaambordjes langs de route zijn hier direct mee verbonden. De wandeling verbindt het Slavernijmonument in het Oosterpark met The Black Archives op de Zeeburgerdijk.

SCAN
HIER

OOSTCAST.NL